

Aktiv anvendelse af værktøjerne i den fælles markedsordning for fiskerivarer som medvirkende instrument til genskabelse af rentabiliteten i fiskeriet efter de eksorbitante olieprisstigninger.

1. Baggrund.

Oliepriserne.

Oliepriserne har nået et niveau (10 juni ca. 138 \$ pr tønde) som gør det stadig mere urentabelt at fiske. Mange fiskefartøjer har tilstrækkeligt med fisk til rådighed til at kunne fiske de optimale mængder med deres fartøjer, bl.a. som følge af den drastiske nedgang, der har været i antallet af fartøjer over de sidste 2 år, men når der ikke med optimale mængder kan skabes rentabilitet for den enkelte fangstrejse vil den uundgåelige konsekvens være, at virksomheden (fartøjet) går konkurs og lukker, og besætningen mister arbejdet.

Det hører naturligvis med i billedet, at olieprisstigninger rammer fiskeriet ekstra hårdt, fordi brændstoffet er den største enkeltfaktor i fiskeriet, og fordi fiskefartøjerne indkøber brændstof til nettopriser, ligesom andre kommercielle fartøjer og fly. (Når prisen på benzin til privatbilen er steget fra 8 kr/liter til 11 kr/liter, = 37,5%, så er prisen på olie til fiskefartøjet steget, også med 3 kr, fra 2 kr/liter til 5 kr/liter = **150%** !)

Reaktioner på de høje oliepriser.

Igennem de seneste 2 år har der været afholdt en række møder mellem fiskeriets organisationer og EU Kommissionen (Kommissær Borg, kommissærens kabinet, DG Fisk) Disse møder har resulteret i et konkret tiltag, nemlig at den tilladte statsstøtte (**de minimis støtte**) som medlemslandene kan give til virksomheder i fiskeriet, er sat op til 30.000 € pr virksomhed i en treårig periode.

Den videre reaktion fra EU Kommissionen – og i øvrigt også fra den danske fødevareminister – har været, at **fiskeriet må strukturere sig** frem til økonomisk bæredygtighed, bl.a. med anvendelse af de støtteinstrumenter, der findes i den nye europæiske fond for fiskeriet, EFF.

Som beskrevet oven for har vi struktureret os til rette i Danmark og kan fiske optimalt, men alligevel ikke få rentabilitet og dermed økonomisk bæredygtighed!

Fra fisker- og organisationsside i de forskellige lande har der været fremført en række forskellige forslag og krav. I vise lande har der også været initiativer fra regeringen, mest tydeligt i Frankrig, men ingen steder er der faktisk gennemført støtteordninger eller andre tiltag, som har fået virkning.

Forslag og krav har bl.a. omfattet:

- Direkte brændstofstøtte
- Forhøjelse af de minimis støtterammen

- Større kvoter at fiske på

For at understøtte forslag og krav har der været afholdt demonstrationer af forskellig intensitet og senest har man fra spansk fiskeris side meddelt, at man vil kalde fartøjerne hjem og indstille alt fiskeri.

Det må forventes, at der også vil blive afholdt demonstration i forbindelse med Ministerrådsmødet i Luxemburg den 23 juni 2008.

Den fælles markedsordning for fiskerivarer.

Fra oktober 1970 (altså længe inden kvotesystemet med den relative stabilitet blev knæsat i januar 1983) har der eksisteret en fælles markedsordning for fiskerivarer i EF. Den fælles markedsordning er nu fastlagt ved Rådsforordning 104/2000, som senest er ændret ved Rådsforordning 1759/2006.

Det følger af den fælles markedsordning, at fiskefartøjer kan melde sig ind i PO'er – Producent Organisationer -, som er anerkendt af EU, og hvis rolle det er bl.a. at sørge for, at producenterne, altså fiskerne, får rimelige priser for deres produkter.

(For landbruget har den tilsvarende rolle i stor udstrækning været varetaget af det offentlige med støtte fra EU f.eks. i form af interventionsopkøb af oksekød, smør eller skummetmælkspulver)

Helt konkret fungerer systemet inden for fiskerisektoren som følger:

Ved begyndelsen af hvert år fastsætter EU's ministerråd et sæt **orienteringspriser** for de væsentligste produkter. Disse priser baserer sig på gennemsnitspriserne på engrosmarkederne i repræsentative havne i 3 år, men priserne skal også tage hensyn til udviklingen i fangsterne og i efterspørgslen og tage højde for behovet for at have stabile priser **og medvirke til at understøtte producenternes (fiskernes) indkomst**, uden at glemme forbrugernes interesser.

På basis af EU's orienteringspriser udregnes **et sæt EU tilbagetagelsespriser** – på basis af friskhed, størrelse/vægt og præsentation – for produkterne. Disse priser skal være lig med mindst 70% og ikke overstige 90% af orienteringspriserne.

Ud fra disse priser kan PO'erne fastlægge **et sæt tilbagetagelsespriser (også kaldet mindstepriser)**, som er de laveste priser medlemmernes produkter må sælges til. Hvis den tilbudte pris til medlemmet på det åbne marked – fiskeauktion - er lavere **skal PO'en tage produkterne ud af markedet** og betale medlemmet mindsteprisen.

Produkterne

skal så anvendes til andre formål, end menneskeligt konsum, f.eks. minkfoder.

(Såfremt udtag måtte resultere i et dræn i POens kasse, som PO'en finansielt ikke kan holde til, er det muligt for en PO at beslutte en vis nedsættelse af en mindstepris eller en suspension af udtagsmuligheden)

EU's støttefond for landbrug og fiskeri, FEOGA, yder en vis medfinansiering til PO'ernes finansiering af udtag, men denne støtte er aftagende, således at jo større

udtaget er, jo lavere er støtte, og hvis udtaget er mere end 8% af landingsmængden, så er der ingen EU støtte.

Medlemmerne af PO'erne betaler ind til PO'en en slags forsikringspræmie for hvert landet kg fisk, et såkaldt **tilsvar**; det er tilsvarepengene, der i det væsentlige finansierer de udtag, der måtte blive foretaget.

I de sidste mange år har EU's ministerråd ikke fulgt markedsprisudviklingen ved fastlæggelse af orienteringspriserne. Hvis f.eks. markedsprisen var steget med 4% forøgede man måske orienteringsprisen med 1,5 eller 2%. Resultatet er, at der er et kolossalt gab mellem PO'ernes mulige "maksimale" mindstepriser og markedspriserne. Dette gab betyder, at der stort set ikke har været udtag af fisk fra markedet. Det betyder også, at man ikke har kunnet bidrage til at understøtte fiskernes indkomst.

Omsætningen af fisk på EU's marked.

Førstegangsomsætningen af fisk i Europa foregår i meget vidt omfang **via offentlig fiskeauktion**. Dette er medvirkende til at skabe en **fuldstændig gennemsigtighed** på markedet, men det betyder samtidig, at **fiskerne bliver pristagere** (price takers) og ikke pris sættere (price makers). **En forøget omkostning kan således ikke umiddelbart ekspederes videre til køberen** – og i sidste ende forbrugeren.

Igennem en lang årrække er **handelen med fisk blevet mere og mere liberaliseret**, således at fisk i dag er den fødevarergruppe, der er underlagt færrest handelsrestriktioner.

Liberaliseringen af verdenshandelen for fisk har for EU markedet betydet en veritabel eksplosion **i importen af fisk fra alle verdenshjørner**, en import, som omfatter en lang række arter, der direkte konkurrerer med EU's egenproduktion, uden at der er sikkerhed for at produkterne er underlagt samme kontrol- og hygiejnekrav som EU's fiskeres produkter. Dette forhold er anerkendt af EU Kommissionen bl.a. i forbindelse med det aktuelle arbejde omkring IUU fiskeri.

Den store import har naturligvis - i samspil med den åbne auktionsform på markedet - forårsaget, at det ikke har været muligt for Europas fiskere løbende at få tilpasset priserne i tilstrækkelig grad, og i de seneste måneder har der endog været tale om faldende markedspriser på en række hovedprodukter.

2. Forslag til aktiv anvendelse af værktøjerne i den fælles markedsordning for fiskerivarer som medvirkende instrument til genskabelse af rentabiliteten i fiskeriet.

På basis af de udviklinger og forhold, der er beskrevet oven for under pkt. 1. skal det foreslås, at

”EU's ministerråd efter forslag fra EU Kommissionen vedtager et nyt sæt orienteringspriser på et niveau, der ligger på det dobbelte af de nuværende orienteringspriser.”

En sådan vedtagelse vil gøre det muligt for producentorganisationerne at justere tilbagetagelsespriserne tilsvarende og dermed sikre et prisniveau, der kraftigt forbedrer fiskeriets økonomiske bæredygtighed og rentabiliteten for det enkelte fartøj.

Det kan naturligvis kun komme på tale at sætte priserne op for de bedste kvaliteter fisk, idet der ikke skal tilskyndes til, at man fisker for at få fisken taget ud af markedet og betalt af POen.

Det er opfattelsen i fiskeriet, at **en orienteringsprisforøgelse vil være en så stærk beslutning og et så stærkt signal til hele fiskeri- og fødevarerektoren, at det meget hurtigt vil medvirke til at flytte fiskepriserne til det nødvendige højere niveau**, hvor de skal ligge, når omkostningerne er eksploderet, som tilfældet har været.

Der vil altså kun i sporadisk omfang og kun i kort tid være tale om udtag fra markedet.

3. Alternative muligheder for prisforhøjelser.

Såfremt EU's fiskeriministre ikke forhøjer priserne er EU's fiskere overladt til sig selv. Dette kan kun resultere i punktvis pristilpasninger af autonom karakter og i uro såvel i, som uden for sektoren.

Kun fantasien sætter grænsen for mulige aktioner.

Med hensyn til de punktvis pristilpasninger vil der kunne ske det – som tilfældet er i Holland – at man i de mest velkonsoliderede POer vil kunne etablere sine egne ordninger (såkaldte autonome ordninger) med mindstepriser. Hvis man gør det, sker det uden EU støtte, og fisken kan så sælges videre til humant konsum til en lavere pris – men fiskeren får den højere udtagspris. Køberne vil forsøge at betale den høje autonome tilbagetagelsespris og vil så udjævne priserne ved at byde lavere priser andetsteds i Europa.

4. Konklusion.

Fiskerisektoren kan naturligvis hjælpes her og nu med kortsigtede støtteløsninger, hvis noget sådant kan etableres, men på lang sigt må og skal løsningen på fiskeriets krise være, at der skabes markedsvilkår, så der er profitabilitet i fiskeriet.

Hvis EU's fiskeriministre tager det fælles marked for fiskeriprodukter alvorligt og mener, at den fælles markedsordning skal være medvirkende til at understøtte producenterens indkomst, så må ministrene også finde fælles løsninger.